

Przykład dobrej praktyki w edukacji „Witajcie uszy”

Nazwa projektu:	„Witajcie uszy” – program profilaktyczny z zakresu stymulowania mowy i słuchu dla dzieci w wieku przedszkolnym
Nazwa placówki:	Przedszkole Publiczne nr 55 w Warszawie
Adres placówki:	ul. Cybisa 1 02-785 Warszawa
Autor projektu:	Aleksandra Lelewska, pedagog, logopeda

Opis dobrej praktyki:

Jednym z podstawowych zadań wychowawczo-dydaktycznych przedszkola jest wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka. Mowa zajmuje w tym ujęciu nadrzędne miejsce. Przygotowanie dziecka do podjęcia nauki w szkole wiąże się z szeregiem umiejętności werbalnych i słuchowych, które dziecko musi posiadać. Przy harmonijnym rozwoju dziecko dojrzewa do większości z nich w trakcie okresu przedszkolnego. Gdy jednak rozwój dziecka jest opóźniony lub gdy trudności językowe sprzężone są z innymi zaburzeniami, wówczas osiągnięcie dojrzałości szkolnej nie jest możliwe bez dodatkowej stymulacji i działań terapeutycznych.

Potrzeba stworzenia programu zrodziła się w trakcie mojej kilkuletniej obserwacji, z której wynika coraz większa ilość dzieci z trudnościami komunikacyjnymi. Z roku na rok przybywa dzieci z opóźnionym rozwojem mowy, zaburzoną percepcją słuchową, dzieci które wkraczają w okres szkolny z nieukończonym rozwojem mowy. Często zdiagnozowanie trudności dziecka w szkole dostarcza wiele problemów i wymaga holistycznego podejścia i długiej terapii.

Dlatego głównym założeniem mojego programu jest wczesne wykrycie nieprawidłowości w mowie dziecka, świadome korygowanie wszelkich zaburzeń językowych i słuchowych oraz stymulacja mowy i słuchu dziecka przez cały okres przedszkolny. Uważam, że pozwoli to zminimalizować ryzyko niepowodzeń szkolnych.

Moje doświadczenie wynikające z pracy z dziećmi z dysfunkcją słuchu fonemowego pozwoliły mi na globalne ujęcie tego zaburzenia i wyłonienie na potrzebę programu szeregu trudności zakłócających sprawną komunikację. Należą do nich między innymi trudności w rozumieniu złożonych instrukcji i poleceń słownych, trudności w zapamiętywaniu, powtarzaniu trudnych wyrazów i dłuższych zdań. Dzieci z zaburzonym słuchem fonemowym charakteryzują się ubogim słownictwem, ich wypowiedzi są proste, schematyczne, często niepoprawne gramatycznie i artykulacyjnie. W piśmie dzieci te popełniają liczne błędy opuszczając litery, końcówki wyrazów, pomijając wyrazy w zdaniach. Zaburzona percepcja słuchowa nie pozwala nadażyć za szybkim tempem czytania, mnogością poleceń i zadań, co powoduje niedokończone zdania, nie zapisane zadania domowe, zagubienie i zniechęcenie dziecka a ze strony nauczyciela często złą ocenę sytuacji i ucznia.

Prowadzone przeze mnie działania programowe mają na celu wczesną stymulację słuchową dziecka, stymulację ciągłą i systematyczną, zakładającą pracę nad wszystkimi omówionymi wyżej aspektami, tj. wzbogacanie słownictwa, budowanie prawidłowych wypowiedzi, różnicowanie dźwięków, głosek, praca nad pamięcią słuchową.

Program zakłada systematyczną pracę w grupie, w trakcie której dzieci przyswajają nowe słownictwo, związki frazeologiczne, uczą się ich adekwatnego wykorzystania podczas wypowiedzi słownych. Liczne zabawy i ćwiczenia słuchowe pobudzają słuchową wrażliwość dzieci i są najważniejszym elementem programu. Prowadzone działania wzmacniane są przez organizowanie spotkań i warsztatów dla rodziców, w trakcie których zdobywają oni informacje, jak skutecznie stymulować rozwój kompetencji komunikacyjnej swych dzieci. Jest to istotny element programu,

który pozwoli na pełne osiągnięcie zamierzonych celów.

Program jest skierowany do wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat, również do tych u których w trakcie badań przesiewowych nie stwierdziłam nieprawidłowości artykulacyjnych. Program zakłada dostosowanie form i treści do możliwości i potrzeb dziecka. Należy jednak podkreślić, iż osiągnięcie sukcesu programu profilaktycznego w znacznej mierze zależy od nauczycieli i rodziców, od ich zainteresowania i zaangażowania w proces stymulacji i rozwoju mowy i słuchu.

Cele działania:

Cele ogólne:

- wczesne wykrywanie niedoksztalcenia funkcji językowych i słuchowych
- wspomaganie rozwoju mowy dzieci poprzez stymulowanie słuchu fonemowego, fonetycznego i muzycznego
- zapobieganie powstawaniu trudności językowych
- zaangażowanie rodziców do świadomej współpracy nad rozwojem mowy i słuchu dzieci

Cele szczegółowe:

W odniesieniu do dzieci:

- pobudzanie wrażliwości słuchowej
- rozwijanie umiejętności prawidłowego wypowiedania się
- rozwijanie umiejętności budowania zdań i dłuższych wypowiedzi na określony temat
- rozwijanie i wzbogacanie słownictwa oraz umiejętnego wykorzystania go w procesie komunikacji
- stymulowanie koncentracji słuchowej
- rozwijanie umiejętności różnicowania dźwięków mowy, dostrzegania słuchowych różnic między głoskami
- wyrównanie szans edukacyjnych dzieci
- słuchowe przygotowanie dzieci do podjęcia nauki czytania i pisania

W odniesieniu do nauczycieli:

- rozszerzanie wiedzy w zakresie wpływu trudności słuchowych na rozwój mowy
- włączenie nauczycieli w proces stymulacji słuchowo-językowej dzieci
- monitorowanie trudności komunikacyjnych dzieci
- zachęcanie do wykorzystywania w codziennej pracy otrzymanych zestawów zabaw i ćwiczeń

W odniesieniu do rodziców:

- popularyzowanie działań profilaktycznych, wspierających rozwój mowy dziecka (organizowanie prelekcji, warsztatów, spotkania indywidualne)
- wdrażanie do czynnego udziału w proces terapeutyczny poprzez systematyczną

pracę z dzieckiem w domu

- eliminowanie niewłaściwych postaw, poglądów rodziców wobec dziecka z dysfunkcją językową
- uświadomienie rodzicom wpływu zaburzeń słuchowych i językowych na dalsze funkcjonowanie w edukacji szkolnej
- pomoc rodzicom w zakresie kontaktu z innymi specjalistami

Uzyskane efekty:

W wyniku podjętych działań dzieci kończące edukację przedszkolną wykazują na zajęciach dużą aktywność werbalną. Znacznej poprawie uległa sprawność artykulacyjna, gramatyczna i leksykalna mowy. Dzieci w sposób zrozumiały potrafią wyrażać swoje poglądy, myśli i opinie. U większości dzieci dobrze rozwinięta jest koncentracja i pamięć słuchowa, która przejawia się umiejętnością zapamiętania informacji i szczegółów czytanych bajek, wierszy i opowiadań. Dzieci zapamiętują i wykonują wieloetapowe polecenia, deklamują wiersze i śpiewają piosenki o złożonej treści. Systematyczna realizacja programu wpłynęła również na rozwój mowy biernej. Dzieci wykazują się bogatym zasobem słownictwa, znajomością utartych związków frazeologicznych, umiejętnością wyszukania synonimów, homonimów do omawianych znaczeń wyrazów. Efektem prowadzonego projektu jest również usprawnienie w zakresie funkcjonowania słuchu fonemowego. Dzieci opanowały umiejętność różnicowania dźwięków mowy, wysłuchiwanie cech prozodycznych mowy, również w odniesieniu do głosek. Wszystkie dzieci 5-letnie potrafią dokonać syntezy i analizy sylabowej a znaczna ich część dokonuje również syntezy i analizy fonemowej. Systematyczna obserwacja dzieci kończących edukację przedszkolną wykazała korzystne zmiany w funkcjonowaniu komunikacyjnym oraz słuchową gotowość do podjęcia nauki czytania i pisanie.

Popularyzowanie działań profilaktycznych wśród rodziców przyniósł wiele korzyści. Nawiązała się dobra i systematyczna współpraca z częścią rodziców, którzy zaczęli postrzegać logopedię nie tylko jako pracę nad „wycinkiem” mowy ich dzieci ale pracę wieloaspektową, wpływającą na sprawność artykulacyjną, słuchową, mowę bierną, czynną, również w kontekście funkcjonowania społecznego. Rodzice chętnie uczestniczyli w proponowanych prelekcjach i warsztatach, w trakcie których zdobywali wiedzę i pomysły do pracy z własnym dzieckiem. W wyniku podjętej współpracy z rodzicami osiągnęłam lepsze efekty w pracy z dziećmi poprzez stałe, systematyczne i planowe działania zarówno w przedszkolu jak i w domu. Przyczyniło się to z kolei do skrócenia w wielu przypadkach czasu prowadzonej terapii, niejednokrotnie wpłynęło też na zahamowanie nieprawidłowości w rozwoju mowy dziecka poprzez wczesną wspólną interwencję.

Korzystne okazało się także włączenie nauczycieli w proces stymulacji słuchowo-językowej. Wzajemna współpraca i obserwacja dzieci pozwoliła na lepsze dostosowanie form i metod do ich potrzeb i możliwości.

Wnioski z realizacji:

Ewaluacja rozwoju dzieci wskazuje, że realizacja programu w połączeniu z indywidualną i grupową organizacją pracy, daje dobre efekty i uzyskanie postępów w rozwoju dziecka.

Obserwacja dzieci podczas zajęć pokazała, że chętnie angażują się one w tego typu działania, traktując je jako zabawę i ciekawe zdobywanie nowej wiedzy.

Systematyczne działania na rzecz rodziców sprawiają, że chętniej angażują się oni w pracę z dziećmi, umiejętnie wykorzystując proponowane im ćwiczenia, zadania.

Oświadczam, że wyrażam zgodę na przetwarzanie informacji zawartych w powyższym formularzu w celach promocyjnych związanych z upowszechnianiem i wykorzystaniem powyższych materiałów na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Warszawie.

Na podstawie art.23 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj, Dz.U.z 2002 r.,Nr 101, poz. 926 z późn. Zmianami)

Aleksandra Lelewska

DYREKTOR

mgr K. Dreksler - Kowalik